

خروج اتباع افغان از ایران و سرخوشی مشاغل سخت

گفت‌وگو با مهندس محمد مهدی مباشر - عضو هیئت مدیره انجمن صنایع نساجی ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی ایران

اشاره:

در روزهای اخیر روند بازگرداندن اتباع افغانستانی از ایران شدت گرفته است. مقامات ایرانی اعلام کرده‌اند که این اقدام در چارچوب مقابله با اقامت غیرقانونی و کنترل مهاجرت غیرمجاز انجام می‌شود. با این حال، خروج گسترده مهاجران افغان می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر بازار کار ایران، به‌ویژه در بخش‌های ساختمانی، کشاورزی و خدمات داشته باشد؛ صنایعی که سال‌هاست بخش بزرگی از نیروی کار آن‌ها را کارگران افغان تشکیل می‌دهند. برخی کارشناسان معتقدند که کمبود نیروی انسانی در این حوزه‌ها ممکن است منجر به افزایش هزینه‌ها و کندی در اجرای پروژه‌ها شود. بسیاری از کارفرمایان نیز از دشواری در یافتن جایگزین برای نیروی کار ماهر افغان ابراز نگرانی کرده‌اند اما در مقابل برخی کارشناسان معتقدند با توجه به اینکه نیروهای کارگر افغانی فقط در بخشی از واحدهای صنایع و تولیدی فعالیت داشته‌اند می‌توان با یک برنامه ریزی دقیق مشکلات نیروی کار را حل کرد. با توجه به اهمیت موضوع خبرگزاری فارس گفت وگویی با محمد مهدی مباشر عضو هیئت مدیره انجمن صنایع نساجی ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی ایران انجام داده که در ادامه می‌خوانید.

◀ مدتی است روند اخراج افغان ها از کشور سرعت گرفته در صورتیکه روند خروج اتباع افغانستانی از کشور ادامه‌دار باشد، چه تأثیری بر بازار کار ایران و بخش‌های تولیدی و صنعتی خواهد داشت؟

موضوع اشتغال اتباع را نمی‌توان جدا از وضعیت حضور آن‌ها در کشور بررسی کرد.

آمارهای رسمی وزارت کشور حکایت از حضور حدود ۸۶ میلیون نفر از اتباع افغانستان در ایران دارد، درحالی‌که برخی برآوردهای دیگر از سوی سازمان مدیریت و وزارت بهداشت، عددی نزدیک به ۱۰ میلیون نفر را اعلام کرده‌اند. حتی برخی گمانه‌زنی‌های غیررسمی و مشاهدات میدانی نیز از ارقامی بالاتر سخن می‌گویند.

مشکل اصلی این است که آمار دقیقی از جمعیت و فعالیت‌های اتباع در دست نیست، چرا که بخش قابل توجهی از آنان از مسیرهای غیرقانونی وارد کشور شده‌اند و طبیعتاً امکان رصد هویت و فعالیت آن‌ها برای نهادهای رسمی دشوار است.

هرچند در سال‌های اخیر مرکز امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور تلاش‌های زیادی برای احراز هویت و سامان‌دهی این جمعیت انجام داده، اما هنوز تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله داریم.

در چنین شرایطی، اطلاعاتی که در اختیار داریم عمدتاً تخمینی و غیرقطعی است. مسئولان کشور نیز بارها اعلام کرده‌اند که هزینه سالانه هر تبعه خارجی برای کشور بالغ بر ۱۸۵۰ دلار است؛ یعنی روزانه حدود ۵ دلار برای هر فرد. بنابراین اگر تنها ۶ میلیون تبعه افغان در کشور حضور داشته باشند، هزینه سالانه‌ای که به اقتصاد کشور تحمیل می‌شود، بیش از ۱۰ میلیارد دلار خواهد بود. حال اگر جمعیت آن‌ها را ۱۰ میلیون نفر در نظر بگیریم، این عدد به حدود ۱۸ میلیارد دلار در سال می‌رسد.

در عین حال، اگر فرض کنیم از این جمعیت ۱۰ میلیونی، حدود ۵/۲ تا ۳ میلیون نفر در بازار کار مشغول به فعالیت هستند، می‌توان گفت از

در بکارگیری اتباع افغان را حل کرد؟ به تعدادی از نیروی کار اتباع در صنایعی مثل صنعت ساختمان و کشاورزی نیاز داریم که برای برطرف کردن این نیاز پیشنهاد ما در وهله اول تهیه اطلس مشاغل توسط وزارت کار است که در این اطلس، مشاغل و رشته های مجاز، تعداد نیروی کار و محدوده جغرافیایی مورد نیاز مشخص شود و بعد از هماهنگی با مرکز اتباع خارجی وزارت کشور، وزارت خارجه با رعایت همه پروتکل ها و استانداردها نسبت به صدور روادید کار با مدت زمان مشخص و در مبدا افغانستان اقدام بعمل آورد.

این با رویه ای که امروز در کشور رایج شده که اتباع با روادید توریستی وارد کشور می شوند و بلافاصله یک فرصت شغلی را تصاحب می کنند و همسرانشان در بیمارستان بستری می شوند و فرزندانیشان در کلاسهای درس مشغول فراگیری می شوند و برای همه این خدمات هم هزینه ای پرداخت نمی کنند و یا اگر هزینه ای پرداخت می کنند بسیار ناچیز است متفاوت است.

روش فعلی برای اقتصاد ایران خسارت آفرین است اما در صورت صدور روادید کار طبق دستورالعمل های مشخص نیروی کاری که به این ترتیب وارد کشور می شود باید از همه حقوق و مزایای قانونی مثل کارگر ایرانی برخوردار شود. این روشی است که در سایر کشورهایی هم که از نیروی کار بیگانه استفاده می کنند مثل همین کشورهای حاشیه خلیج فارس سالهاست که اجرا شده و هم منافع اقتصادی کشور در آن لحاظ شده و هم نیروی کار مورد نیاز کارفرمایان تامین می شود و هم کارگر افغانی به حقوق قانونی خود می رسد.

این موضوع در کشور ما مسبوق به سابقه بوده قبل از انقلاب و در دهه چهل و پنجاه ما از نیروی کار کره ای، فیلیپینی حتی پزشکان هندی و پاکستانی استفاده می بردیم این افراد بعد از پایان دوره کاری خود کشور را ترک کردند و امروز جامعه ایرانی های کره ای تبار یا ایرانی های فیلیپینی تبار یا هندی تبار در

قابلیت این را دارد این چنین فرصتهای شغلی را بخود اختصاص دهد و در این بخش ما از بازگشت اتباع به کشورشان با مشکل مواجه نخواهیم بود.

در مورد اشتغال اتباع در صنعت باید گفت که واحدهای تولیدی بزرگ و متوسط ما بواسطه نوع فعالیتشان نیاز به نیروی کار ماهر و نیمه ماهر دارند و نیروی کار اتباع فاقد این خصوصیت است.

از طرفی با توجه به ممنوعیت بکارگیری اتباع واحدهای بزرگ و متوسط شناسنامه دار از بکارگیری اتباع خودداری می کنند پس در این بخش هم ما با مشکلی روبرو نیستیم.

اما بخش دیگری از نیروی کار اتباع در واحدهای کارگاهی و صنعت ساختمان و کشاورزی و دامپروری و ذوب فلزات ما شاغل هستند در بخش کارگاهی هم ما معتقدیم نیروی کار اتباع قابل جایگزینی است با توجه به وضعیت اقتصادی فعلی جامعه که اقشار مختلف تحت فشار می باشند این گروه از کارفرمایان ما باید توجه بیشتری به نیروی کار هموطنمان داشته باشند و با پرداخت حقوق قانونی و بیمه و سایر مزایا امکان بهره مندی جوانان کشور را از یک زندگی آبرومندانه و شرافتمندانه فراهم سازند.

چگونه می توان مشکل را حل کرد که هم اتباع را در بخش های مورد نیاز بکار گرفت و هم نابسامانی

هر سه تا چهار تبعه افغانستانی، تنها یک نفر شاغل است.

در واقع، کشور ما برای تأمین هزینه های عمومی هر نیروی کار افغان، به طور میانگین سالانه بالغ بر ۶ هزار دلار و روزانه حدود ۵/۱ میلیون تومان هزینه می کند.

۴ روند خروج اتباع بر نیروی کار کدامیک از حوزه های تولید و صنعتی تاثیرگذار است. این حوزه ها چگونه بر نیروی کار تاثیرگذار است؟

این پرسش نه تنها از منظر اقتصادی بلکه از زاویه امنیت شغلی، سیاست گذاری بازار کار و آینده تولید در کشور دارای اهمیت است.

تأثیر خروج مهاجران افغان بر بخش های خدماتی و ساختمانی که قابل توجهی که باید ذکر شود آن است که در موج مهاجرتی که طی دو سه سال اخیر ایجاد شد بخش عمده اتباعی که وارد کشور شدند در واحدهای صنفی و خدماتی مشغول شدند.

امروز در سطح شهر تهران و کرج و سایر شهرهایی که محل سکونت این افراد هست ما شاهد اشتغال اتباع در واحدهای صنفی از قبیل سوپرمارکتها، رستورانها، کافی شاپها، میوه فروشی ها، پیک موتوری ها و نیز سرایداری و باغبانی و خدمات شهرداری و امثال آن هستیم.

شاغلین در این نوع واحدهای صنفی قابل جایگزینی می باشند و براحتی نیروی کار ایرانی

کشور نداریم. از کشور ما هم هموطنان ما برای اشتغال به سایر کشورها رفتن مثلاً ابتدای انقلاب تعداد زیادی از افراد به ژاپن رفتند و یا هم اکنون تعدادی با اخذ ویزای کار در کردستان عراق، عمان، امارات و کویت مشغول به کار هستند و طبیعتاً بعد از اتمام روادید به کشور باز میگردند.

۴ برای اشتغال نیروهای افغان به

چه مواردی باید توجه داشت؟

چند نکته ای که لازم است به آن توجه داشته باشیم آن است که اولاً تحت هرشرایطی اولویت بخش کارفرمایی کشور باید بکارگیری نیروی کار ایرانی باشد و وزارت کار باید در این زمینه خیلی جدی ورود کند بهرحال کارفرمایان از امکاناتی که کشور برای آنها فراهم ساخته بهره مند هستند و انتظار می رود که اشتغال مردم کشور را در اولویت قرار بدهند.

ثانیاً جامعه کارفرمایی ما باید توجه داشته باشد که هرچند بکارگیری نیروی اتباع در مقایسه با نیروی کار هموطن ممکن است برای کارفرمای ما منافع مالی کوتاه مدت داشته باشد اما در مجموع قیمت تمام شده نیروی کار اتباع با توجه به هزینه روزانه ۱/۵ میلیونی که به اقتصاد ایران تحمیل می کند بسیار گرانتر از نیروی کار ایرانی است. البته همان ۱/۵ میلیونی

هم که برای هر نیروی کار اتباع هزینه می شود از محل منابع عمومی کشور و مالیاتی است که کارفرمایان مامیپردازند. ثالثاً از وزارت کار و سایر بخش های دولت انتظار می رود با طراحی مکانیسم های تشویقی نسبت به ایجاد انگیزه برای بکارگیری نیروی کار ایرانی توسط کارفرمایان اقدام بعمل بیاورند قبلاً هم این روش ها معمول بوده در زمانهایی دولت بخشی از سهم بیمه کارفرمایان را پرداخت می کرد اکنون نیز دولت می تواند با ایجاد چنین روشهایی زمینه بکارگیری نیروی هموطن را فراهم سازد. رابعاً باید بصورت جدی وزارت کار و وزارت بهداشت نسبت به بکارگیری نیروی اتباع در واحدهای صنفی کشور بخصوص واحدهای فعال در چرخه تولید و توزیع مواد غذایی واکنش نشان دهند با توجه به اهمیت امنیت

غذایی مردم از یک طرف و از طرف دیگر عدم رعایت استانداردهای نظام سلامت در افغانستان و کامل نبودن چرخه واکسیناسیون در این کشور بسیاری از اتباع مبتلا به بیماری های واگیردار هستند بیماریهایی که خیلی از آنها به لطف هزینه زیادی که برای نظام بهداشت و درمان کشور طی سالهای اخیر صورت گرفته ریشه کن شده بودند و اکنون مجدداً متأسفانه شاهد شیوع آنها در کشور هستیم بکارگیری نیروی اتباع در این واحدها درابتدا سلامت کارفرمای همان واحد و خانواده او را در معرض خطر قرار می دهد و در مرحله بعد سلامت مردم عزیزمان را در معرض تهدید قرار میدهد. امیدوارم همه اتباع افغانستانی به سلامت به کشور خودشان باز گردند و با تمهیدات مرکز امور اتباع وزارت کشور و سایر بخشها مشکلی هم برای تامین نیروی کار نخواهیم داشت.

انجمن صنایع نساجی ایران، دوازدهم تیرماه

روز خیاط، صنعت نساجی و پوشاک

که با پیگیری های انجمن و دفتر منسوجات و پوشاک صمت و مساعدت شورای فرهنگ عمومی در مناسبت های تقویم درج گردیده است را به همه مدیران و کارآفرینان صنعت نساجی و پوشاک تبریک عرض نموده و توفیق روزافزون برای همه فعالین، دست اندرکاران و ذینفعان این صنعت آرزو مند است.